

NAPJAINK

ASZALÓS JÁNOS EMLÉKEZETE

Néhány évvel ezelőtt egy hétéves kislánnyal beszélgettem, ő a szüleit várta, én egy osztálytársát. Megkérdeztem tőle, hogy milyen volt a hit-tanóra. Elgondolkodtató választ adott. A tanár mindent tud Istenről, de semmit sem tud a Gonoszról, mondta. Nem mertem tovább kérde-zetni a kislányt, féltem, hogy a varázslat szétfosz-lik, hogy magyarázni kezdi, hogyan is értette, amit mondott; de a legkisebb jele sem volt annak, hogy indokolni akarná feltehetőleg szilárd véle-ményét. (Futólag beleborzongtam abba a feltéte-lezésbe, hogy magát a bűnösök közé sorolja.)

Gyakran jut az eszembe ez a fenti beszélge-tés, és különös erővel most, hogy Aszalós János (1931–2016) matematikus, teológus, tanár és ta-nítvány meghalt, merthogy ő azok közül a kivá-lasztottak, kevesek közül való volt (akárcsak a kislány szemében a hittanár), akik nem tudnak a Gonoszról, nem feltételezik a rosszindulatot, nincsen meg bennük a szükséges önvédelem, a többiek iránti gyanakvás, a másik megítélésének készítése vagy képessége. Vasárnapi összeje-veleinket egyetlen egyszer sem hallottam, hogy rosszat mondott volna másról, nemhogy közöm-bös idegenekről, a diktatúrák kiszolgálóiról, börtönőrökről, kihallgatókról — akikről pedig jócs-kán volt személyes tapasztalata. Mintha egy másik világban élt volna, mint baráti társasá-gunk többi tagja. Az egyetlen ember volt, akit a — Karamazov Aljosa-i értelemben vett — szen-tek és fogyatékosok közé sorolhatnék. Meghajolt, mint Szonja a gyilkossá vált Raszkolnyikovra vá-ró szenvedés előtt, ellenségeit, feljelentőit rész-vétre szoruló szerencsétleneknek látta. Utolsó találkozásunkon az Európát előzőnlő menekült-áradat kezelésének lehetséges módjáról vitakoz-tunk. János álláspontja még baráti társaságunk keresztényi, jézusi mintára törekvő, de némi ra-tionalitást is magában foglaló álláspontján is túl-tett. *És ha Európa nem lesz keresztény többé (kérdés persze, hogy ma annak tarthatjuk-e még)?* — kér-dezte, és válaszolt is azonnal rá, mindnyájunk-nak és önmagának. *A szeretet példája akkor túlél mindnyájunkat, és diadalmaskodik.* Soha megrendí-tőbb — önfeladóbb, következetesebb, kereszté-nyibb választ nem hallottam.

TAKÁCS ZSUZSA

Elhangzott az Aszalós Jánosért mondott hálaadó szentmisén a Pasaréti Páduai Szent Antal ferences templomban, 2016. szeptember 24-én.

A KERESZTÉNY
ÉRTELMISÉGIÉK SZEREPE
KORUNK TÁRSADALMÁBAN

Hívő kereszténynek lenni létformát jelent, mint ahogy a tudatos értelmiségi lét is tekinthető lét-formának, azonban két különböző létformáról beszélhetünk. Egymáshoz való viszonyuk, tár-sadalmi hatásuk, esetleges összekapcsolásuk a legizgalmasabb kérdések közé tartozik gyorsan változó, válságoktól és konfliktusoktól zilált vi-lágunkban.

A hívő keresztény ember, a hittel megajándé-kozott ember fogalma megközelítőleg egységes-nek tekinthető. Ugyanakkor az értelmiség defi-níciója a különböző szociológiai iskolák¹ szerint is eltérő, és nem feltétlenül létformát értenek alatta, hanem elsajátítható tulajdonságon, kép-zettségen, integratív tudáson, gondolati függet-lenségen alapuló valóságot, amelynek nem kri-tériuma a hit. Tanulmányomban a különböző értelmiség-definíciók közül — a széles körben elterjedt értelmezésen túl, mely szerint az érte-lmiséget a szellemi munkát végzők alkotják — a szociológiában alkalmazott megkülönböztése-ket követem. Feladatainak és lehetőségeinek szempontját figyelembe véve így különbséget teszek a szakértelmiségi és az érték-, illetve ideo-lógia-kultúrateremtésben résztvevő alkotó érte-lmiségi, a közéletben aktívan résztvevő intellektuel értelmiségi és az intellektuel értelmiség részét képező, társadalomkritikát megfogalma-zó kritikai értelmiségi között.²

Az istenhit — bármely vallás keretein belül — alapvetően meghatározza az adott személy világhoz való viszonyát. A hívő keresztény ember Krisztusban él, általa éli meg értelmiségi létét is. A keresztény (= krisztusi) életben a hívő és értelmiségi létforma viszonya nem passzív kapcsolat, a hit nem szűkíti be a gondolkodás sza-badságát. Azzal, hogy Cirenei Simon vállára vette Jézus keresztjét, aktív részesévé lett a megváltás misztériumának. Hozzá hasonlóan minden ke-resztény meghívott arra, hogy bekapcsolódjék a megváltás művébe. Krisztus kereszthalála és fel-támadása által nyertük vissza Isten gyermekei-nek szabadságát, amely képessé tesz az önálló gondolkodásra, az önvizsgálatra, szemlélődésre, az önmeghaladásra. Megváltottságunk, isten-gyermeki szabadságunk egyben felelőssé is tesz minket, hogy aktívan vegyünk részt a világ sor-sának alakításában, legyen szó saját emberi lé-tünkről, szűkebb vagy tágabb környezetünk éle-téről. Másként fogalmazva, keresztény létünk